

Syvärannan paikalla sijaitseva lottamuseo

satulakattoisia hirsitaloja. Niiden leimallisia piirteitä ovat vaihteleva vuoraus ja erilaiset, osin uusitut ikkunat sekä kuistit. Vuosien 1966 ja 1985 uudisrakennukset ovat aivan niiden vieressä, vuonna 1955 valmistunut rankorakenteinen talo sen sijaan hieman kauempana. Palstalla on jäänteitä vanhasta puistosta, mm. portille johtava kuusikuja.

Onnelan rakennukset ovat rakennushistoriallisesti arvokkaat. Onnelalla on merkitystä myös ns. sosiaalisen lomatoiminnan historiassa.

II LUOKAN KOHDE

73. Syväranta

Syväranta on Tuusulanjärven vanhimpia huvilapalstoja. Sen osti vuonna 1869 entinen kenraalikuvernöörikanslian virkamies Birger Lundahl. Lundahl myi paikan vuonna 1876 senaattori Viktor von Haartmanille. Jo 1880-luvun alussa palsta oli kuitenkin entisen merikapteeni Gotthard Björklundin omistuksessa. Lundahlin ja Haartmanin ajalta on säilynyt kolme palovakuutusasiakirjaa. Björklund omisti paikan kuolemaansa 1900-luvun alkuun asti. Hän ja myöhemmin hänen tyttärensä omistivat myös viereisen Onnelan huvilan. Syväranta käsitti suurimmillaan kaksi erillistä palstaa, joita vanhempi lohkottiin Tuomalan kylän Nikun maista. Tämä oli varsinainen asuintontti. Vuonna 1876 Syvärantaan liitettiin maata myös Kirkonkylästä.

Syvärannan ensimmäisistä vuosikymmenistä ei ole juurikaan tietoja. Palsta oli laaja, se käsitti maata Tuusulanjärven Syvälahden kohdalla sekä Rantatien länsi- että itäpuolelta. Vuosisadan vaihteessa tien itäpuolella oli ainakin kaksi suurempaa (asuin)rakennusta ja kuusi pienempää rakennusta tai rakennelmaa.

Vuosisadan alussa myytiin pieni osa maata Toivolan huvilapalstan omistaneelle kapteeni Georg Fraserille. Björklundin tytär Johanna myi lopulta koko Syvärannan moskovalaiselle teollisuusmies ja miljonääri Uskville. Tämä tapahtui ilmeisesti vuonna 1907.

Uskovien vajaan kymmenen vuoden aikana Syväranta oli suurellisin ja kansainvälinen Tuusulanjärven huviloista. Tontille rakennettiin tai laajennettiin komea, nikkarityylinen ja tomillinen päärakennus ja viisi pienempää vierashuvilaa. Huvilan puisto muokattiin uuteen asuun ja rantaan rakennettiin laituri uimakoppeineen. Huvilassa vierailleet taiteilijat vetivät maineeltaan täysin vertoja Tuusulanjärven suomalaiselle taiteilijayhteisölle. Syvärannassa vierailleet muusikot olivat aikakautensa merkittävimpiä kansainvälisiä tähtiä, huvilalla viihtyivät mm. Sergei Rahmaninov, Alexander Skrjabin ja Fjodor Shaljapin.

Vuodet 1916-1922 Syväranta oli tanskalaisen lääkäri Herman Hansenin omistuksessa. Hansen myi palstan Onni W. Tuiskun säätiölle, joka perusti tänne sanomalehtimiesten lomakodin. Lomakoti toimi vuoteen 1936. Tuolloin paikan osti Lotta Svärd -järjestö, joka muutti sen lomakotinsa ohella kurssikeskukseksi. Näin järjestö sai koulutuskeskuksen läheltä suojeluskuntajärjestön vastaavaa laitosta, nykyistä Taistelukoulua. Päärakennuksen sisätilat uusittiin perin pohjin, kun taloon rakennettiin uusi keittiö ja yli kaksikymmentä asuinhuonetta. Rantatien toiselle puolelle, järven rantaan, pystytettiin vuosina 1940-1941 ruotsalaisen sisarjärjestön lahjoittama Ab Svenska Trähus-valmistalo, ns. Ruotsinmaja (a). Vuonna 1944 Syväranta siirtyi lakkautetulta lottajärjestöltä Suomen Naisten Huoltosäätiölle. Vanha päärakennus paloi maan tasalle vuonna 1947. Samana vuonna Puutalo Oy lahjoitti järjestölle Tikka -valmistalonsa, joka sijoitettiin palstalle. Nykyään paikalla sijaitsee vuonna 1995 rakennettu Lottamuseo, jonka ovat suunnitelleet Irmeli ja Markus Visanti. Museorakennus mukailee palaneen huvilarakennuksen muotoa ja kokoa.

Vuosisadan alussa luotu puisto on nykyisin kulttuurihistoriallisesti keskeisin osa vanhaa huvilapalstaa. Puiston reunalla sijaitseva asuinrakennus on viimeistään Uskovien vaiheesta, mahdollisesti yksi näiden rakennuttamia vierashuviloita. Rannan Ruotsinmaja on sekä jäljellä. Syvärannan huvilapalstalla on lähinnä kulttuurihistoriallista ja henkilöhistoriallista arvoa. III LUOKAN KOHDE